

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ПРОГРАМ РАЗВОЈА ЦИРКУЛАРНЕ ЕКОНОМИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД 2022-2024.

мр Александра Вучинић

Шеф Одсека за циркуларну економију и одрживи развој

52. Конференција отпадне воде, комунални чврсти отпад и опасан отпад

5. април 2023.

Где смо данас?

Током последње четири деценије, глобална употреба материјала се готово утростручила, са 26.7 милијарди тона у 1970. години, на 92.1 милијарду тона у 2017. години

Овај тренд све више убрзава и према предвиђањима до 2050. године потребе за материјалима ће бити између 170 и 180 милијарди тона.

Према извештају The Circularity Gap Report– 2023, само око 7,2% светске економије је циркуларно (9,1% у 2018, 8.6% у 2020)

Светска популација тренутно броји 7,7 милијарди људи, а према подацима UN, број становника на планети Земљи до 2050. достићи ће 10 милијарди (70% ће живети у градовима)

Живот на кредит...

Пораст броја становника, урбанизација и раст куповне моћи све већег броја људи средње класе у земљама са интензивним економским развојем (Кина, Бразил, Индија), доводи до убрзаног трошења сировина и енергије у циљу испуњања свих захтева потрошачког друштва

Овај начин понашања доводи до утроска ресурса, а термин који се користи за ову појаву је "еколошки отисак" (eng. ecological footprint), а представља збир свих "еколошких услуга" које људи захтевају од одређеног простора

Процена Global Footprint Network групације је да се годишње троши сировина више од 70% од онога што планета може да обнови и чије последично загађивање може да апсорбује

Годишња потрошња ресурса је еквивалентна 1,7 вредности планете

Количина ресурса која се годишње може потрошити а да се не угрози статус планете се назива и "буџет" ресурса

Свако прекорачење овог буџета доводи до коришћења сировина на "кредит"

У 2022. години до 28. јула је потрошен сав буџет и 155 дана смо живели на кредиту, односно позајмљивању сировина (2021. - 29. јул)

Анализе показују да ће нам, уколико се настави са оваквим темпом коришћења ресурса, до 2050. године бити потребне 3 планете да би се задовољио економски развој глобалног друштва

Такав систем трошења ресурса је неодржив и мора се мењати како би се успоставио одржив механизам који ће обезбедити будућим генерација ако не квалитетнији, барем једнако квалитетан живот какав има данашња цивилизација

Зашто циркуларна економија?

- Циркуларна економија има користан утицај на животну средину, економски и социјални развој друштва, како на локалном тако и на глобалном нивоу
- Овај концепт омогућава уштеду ресурса и енергије, смањење настајања отпада и његово потпуно искоришћење, повећање коришћења обновљивих извора енергије, што доводи до смањења утицаја на климатске промене
- Прелазак на циркуларну економију подразумева потпуну промену система у целом ланцу вредности, од дизајна производа до нових пословних и тржишних модела, нових начина претварања отпада у ресурсе и промена у начину понашања потрошача
- Све ово изискује иновације, не само у технологијама, већ и у политикама из области економије и заштите животне средине, промене у начину финасирања и подршке предузећима, подстицаје за управљање отпадом и коришћења обновљивих извора енергије (и отпада као једног обновљивог извора), што је све у складу са принципима циркуларне економије

Зелена агенда за западни Балкан

- У децембру 2019. године нова бриселска администрација је представила Зелени договор (Green Deal), који је најављен као најамбициознији пакет мера како би Европа до 2050. године постала први климатски неутралан континент на свету
- Зеленим договором ЕУ се обавезала на испуњење циљева из Агенде 2030 и Париског споразума
- На самиту лидера земаља Западног Балкана који се у оквиру Берлинског процеса, одржао 10. новембра 2020. године у Софији, потписана је декларација о Зеленој агенди за западни Балкан
- Зелена агенда има за циљ да помогне земљама региона да се лакше припреме за приступање ЕУ, кроз усвајање стандарда усклађених са европским и дефинисање приоритета за развој који могу бити финансирани из ЕУ фондова ЕУ
- Уговорне стране су се обавезале да ће спроводити акције у пет кључних области:
 - ✓ клима, енергија и мобилност;
 - ✓ циркуларна економија;
 - ✓ смањење загађења (ваздуха, воде и земљишта);
 - ✓ одржива пољопривреда и прехранбена производња;
 - ✓ биодиверзитет.
- Акциони план је усвојен у октобру 2021.

Активности министарства 2019-2023.

- Формирана Радна група за циркуларну економију (18 институција)
 - помоћ у изради стратешког оквира за циркуларну економију, служи и као платформа за размену информација
- Уз подршку PLAC III пројекта, у складу са Законом о планском систему РС, припремљена ***EX-ante анализа ефеката за циркуларну економију***
 - 7 области (Отпад; Енергетска ефикасност, обновљиви извори енергије; Микро, мала и средња предузећа; Зелене јавне набавке; Нове технологије (иновације и технолошки развој); EMAS и чистија производња; Еко-знак, еко-дизајн и ознаке енергетске ефикасности (циркуларни дизајн))

АКТИВНОСТИ 2019-2023.

- Мапа пута за циркуларну економију у Србији (Roadmap for circular economy) -израђена уз подршку UNDP пројекта "Платформа за циркуларну економију за одрживи развој у Србији"-2020.
- Мапа пута је процес који има за циљ:
 - -упознавање, промовисање и повезивање свих препознатих актера који својим знањем, иновативношћу и креативношћу могу да допринесу бржој транзицији ка циркуларној економији
 - -подстицање производње кроз примену циркуларних пословних модела;
 - -мотивацију индустрије за креирање нових радних места и да се унапреди пословање кроз изналажење иновативних одрживих решења за тржиште
 - -подстицање друштва на системске промене у размишљању, култури и односу према ресурсима
- Мапа пута је преведена на енглески и постављена на сајт European Circular Economy Stakeholder Platform
- Србија-лидер у региону у области ЦЕ

Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022- 2024. године

- Документ јавне политике за област циркуларне економије
- Усвојен 1. децембра 2022. године

Визија

- Применом концепта циркуларне економије Србија постаје модерна, ресурсно и енергетски ефикасна и безбедна, са регионално и глобално конкурентном привредом, иновативно и дигитално трансформисана и посвећена достизању климатске неутралности, уз развој образовања за одрживи развој.
- Посвећена је зеленој транзицији у којој се развија привреда, смањује загађење и стварају одрживе заједнице, што доводи до очувања здравља и подизања квалитета живота њених грађана.

ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022 – 2024. године

Изабране области

**Природни
ресурси и
привреда**

**Локалне
самоуправе**

**Управљање
отпадом**

**Зелене јавне
набавке и
добровољни
инструменти**

**Јавност и
образовни систем**

АКЦИОНИ ПЛАН

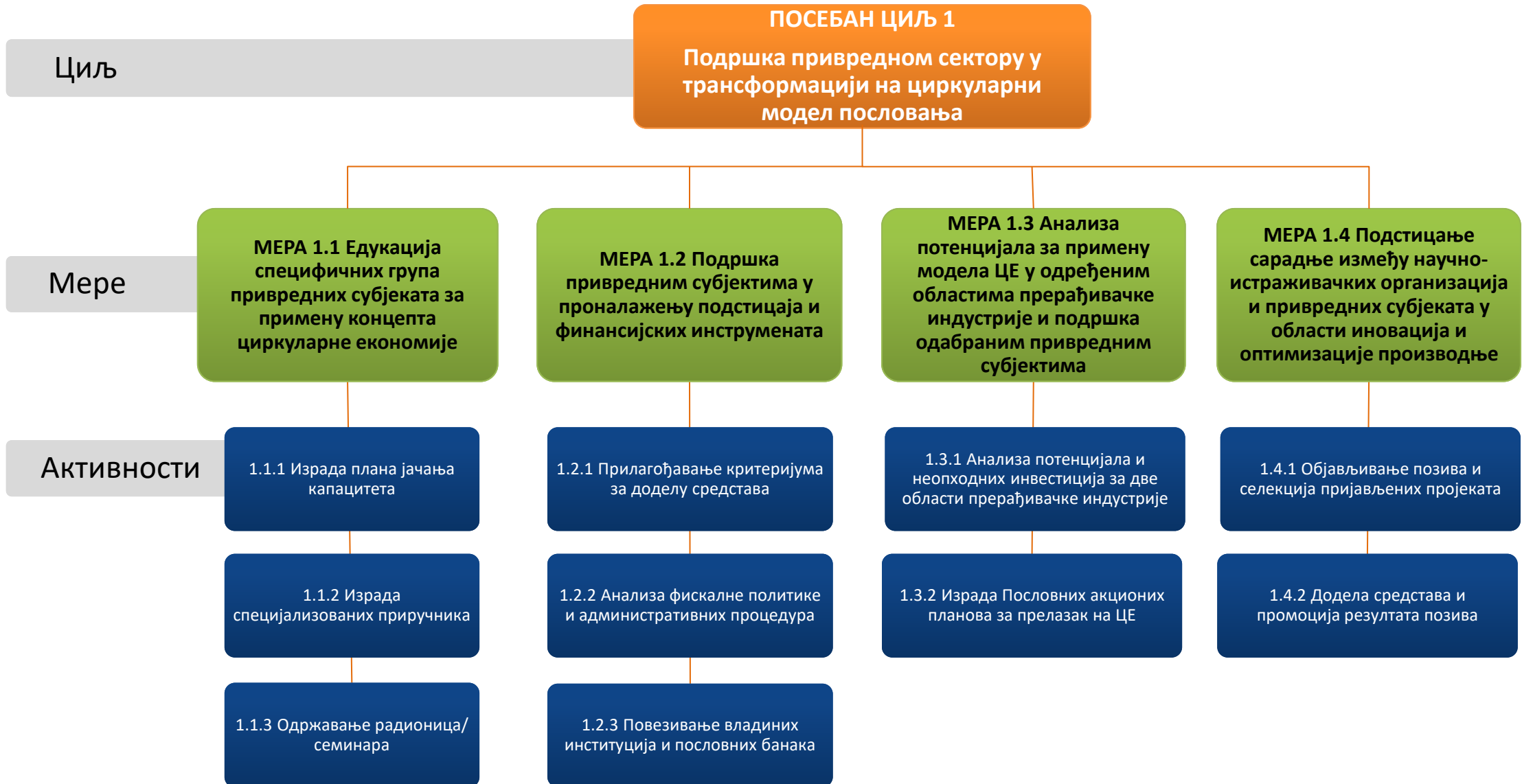
ОПШТИ ЦИЉ: Стварање подстицајног окружења за развој циркуларне економије у циљу подршке зеленој транзицији у Републици Србији

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

- 1** Подршка привредном сектору у трансформацији на циркуларни модел пословања (4 мере, 10 активности)
- 2** Подршка локалним самоуправама у стварању циркуларних заједница (2 мере, 4 активности)
- 3** Унапређење система управљања отпадом кроз ефикасније коришћење отпада у циркуларној економији (5 мера, 13 активности)
- 4** Подршка примени зелених јавних набавки и добровољних инструмената из области заштите животне средине (5 мера, 14 активности)
- 5** Подизање свести заинтересоване јавности и образовних институција о концепту циркуларне економије (2 мере, 6 активности)

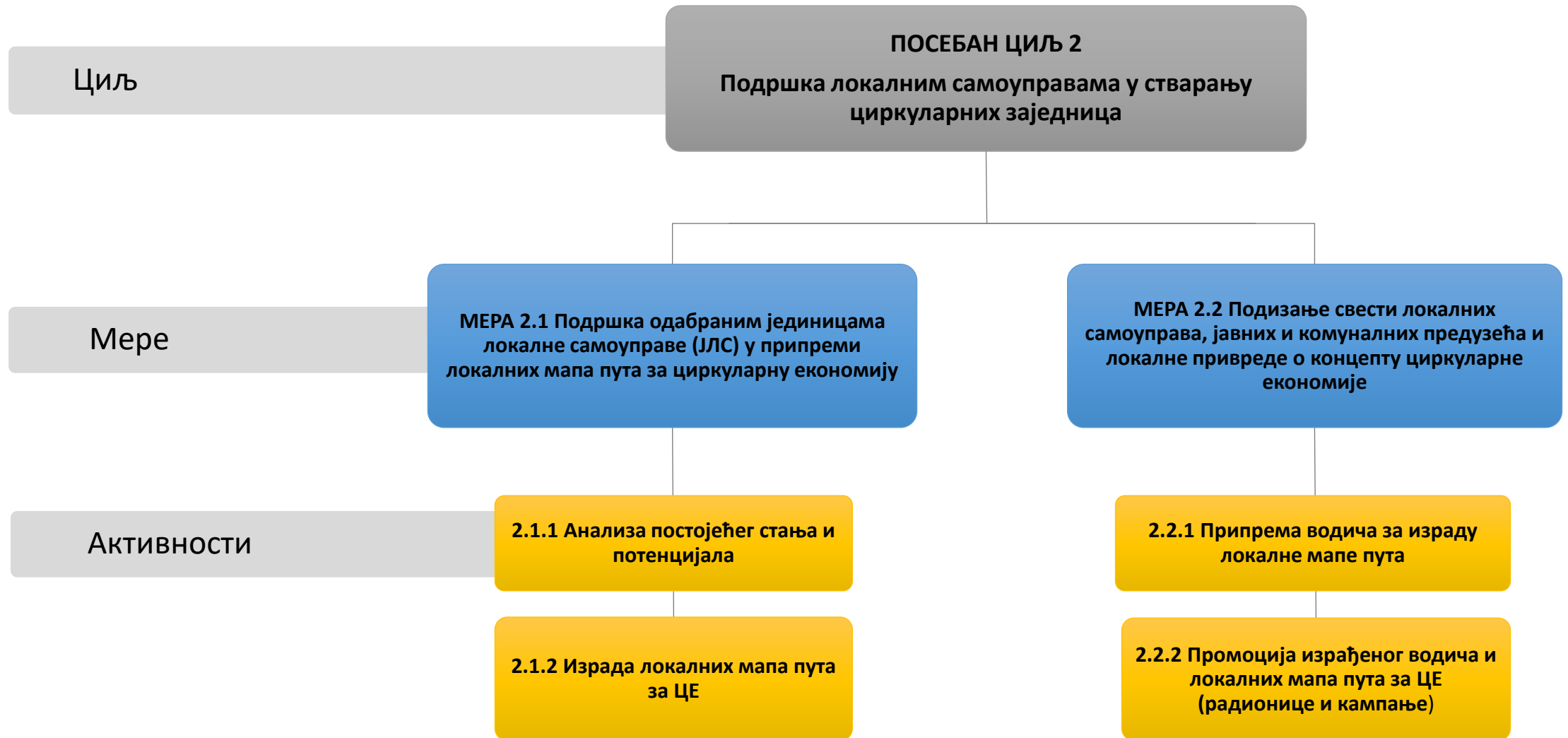
АКЦИОНИ ПЛАН - ПОСЕБАН ЦИЉ 1

Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022 – 2024. године

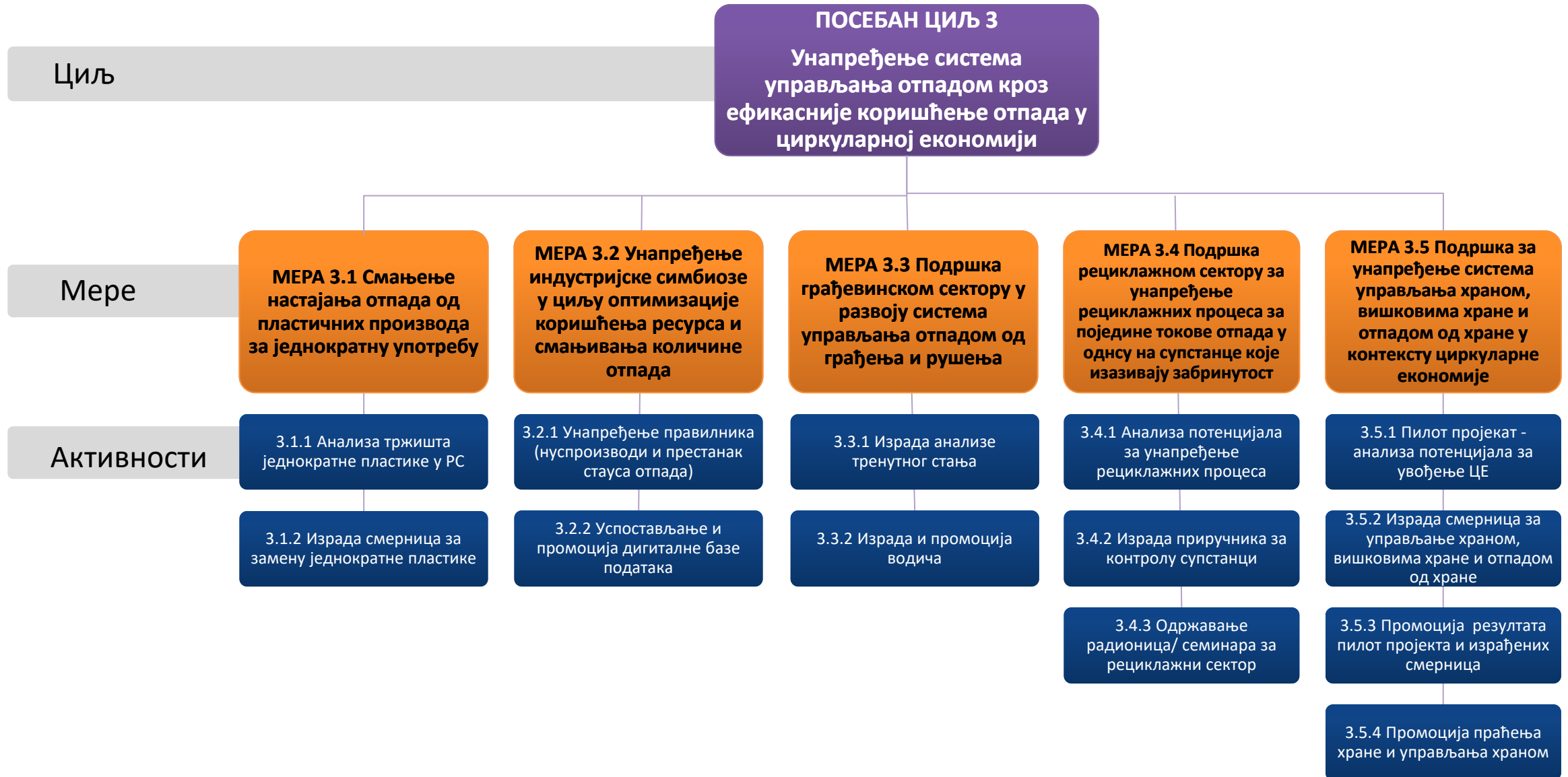
АКЦИОНИ ПЛАН - ПОСЕБАН ЦИЉ 2

Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022 – 2024. године

АКЦИОНИ ПЛАН - ПОСЕБАН ЦИЉ 3

Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022 – 2024. године

АКЦИОНИ ПЛАН - ПОСЕБАН ЦИЉ 4

Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022 – 2024. године

АКЦИОНИ ПЛАН - ПОСЕБАН ЦИЉ 5

Програм развоја циркуларне економије у Републици Србији за период 2022 – 2024. године

ПОСЕБАН ЦИЉ 5

Подизање свести заинтересоване јавности и образовних институција о концепту циркуларне економије

Циљ

Мере

МЕРА 5.1 Информисање и едукација заинтересоване јавности о концепту ЦЕ и одрживом развоју

МЕРА 5.2 Информисање и едукација образовних институција о концепту ЦЕ

Активности

5.1.1 Израда Плана кампање за заинтересовану јавност

5.1.2 Израда информативно – едукативног материјала

5.1.3 Спровођење кампање за подизање свести

5.2.1 Израда Плана кампање за образовне институције

5.2.2 Спровођење кампање у образовним институцијама

5.2.3 Предлог за увођење нових или измену постојећих предмета

Планови за 2023.

- Спровођење мера и активности из Акционог плана Програма развоја ЦЕ
 - Реализација активности пројекта ”Циркуларне заједнице”
 - <https://www.undp.org/serbia/news/challenge-innovative-solutions-green-transition>
 - Наставак сарадње са кључним актерима у зеленој транзицији
 - Иницијатива ”Прихвати изазов”, 2023. за привреду и за локалне заједнице
 - Регионална сарадња
-

Хвала на пажњи!
aleksandra.vucinic@eko.gov.rs

